

Grazia Deledda

MARIANNA

 SAGA
EGMONT

Grazia Deledda

MARIANNA

 SAGA
EGMONT

Grazia Deledda

Marianna

Suomentanut
Jalmari Hahl

SAGA Egmont

Marianna

Translated by Jalmari Hahl

Original title: *Marianna Sirca*

Original language: Italian

Cover image: Shutterstock

Copyright © 1915, 2021 Grazia Deledda and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726315899

1st ebook edition

Format: EPUB 2.0

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga Egmont - a part of Egmont, www.egmont.com

Grazia Deledda

Grazia Deledda syntyi sardinialaisessa pikkukaupungissa, Nuorossa, vuonna 1872. Elämäkerralliset tiedot hänestä ovat viime aikoihin asti olleet niukat ja epämääräiset. Vasta Nobel-palkinnon saannin yhteydessä hän itse on niitä jonkinverran täydentänyt. Isästään hän mainitsee, että hän oli hyväsydäminen ja lahjakas mies, joka joutohetkinään kirjoitti runoja. Aluksi isä opiskeli retoriikkaa Cagliariassa, harrasti sitten maanviljelystä, mutta siirtyi vähitellen teollisuuden alalle, siten hankkien itselleen toimeentulonsa. Vasta ikämiehenä hän meni naimisiin.

Kirjailijattaren lapsuus ja nuoruus kului Nuorossa, mutta hän tutustui myöskin syntymäsaarensa muihin seutuihin, niiden suurpiirteiseen luontoon, eläimistöön, etelämaisen uhkuvaan kasvistoon, kansantarustoon ja ennen kaikkea mielenkiintoiseen, osaksi vilkasluontoiseen, osaksi jäyhään kansaan, joka, pysyen syrjässä mannermaisesta kulttuurista, on säilyttänyt koko joukon ikivanhoja tapoja, katsomuksia ja uskonnollisia menoja. Verikosto — *vendetta* — oli ainakin kirjailijattaren nuoruudessa, huolimatta hallituksen ehkäisytoimenpiteistä, yleinen, ja rosvous lienee meidän päivinämmekin esiintyvä ilmiö. Saaren rahvaan tietoisuudessa se ei ole niin paheksuttava »ammatti» kuin kulttuurimaailman silmissä. Sardinian rosvolla saattaa olla eräitä ritarillisuuteen vivahtavia ominaisuuksia: kunnioitus turvatonta naista kohtaan, köyhien omaisten ja paimenten auttaminen, y. m. Eräs Grazia Deleddan romaanihenkilöistä sanoo *bandito*'sta — rosvosta — seuraavaa: »Ennen muinoin miehet läksivät sotaretkille. Nyt ei täällä enää sodita. Mutta

miehillä on edelleen taistelemistarve, he eivät pane toimeen ryöstöretkiään pahanteon halusta, vaan saadakseen tilaisuutta kehittää voimiaan».

Nuorella Grazialla oli harvinaisen tarkka havainto kyky, kaikki näkemykset ja elämykset painuivat syvälle hänen vastaanottavaan mieleensä, ja jo varsin nuorena hän tunsi vastustamatonta halua havainnollistaa niitä kirjallisten taideteosten muodossa. Neljätoistavuotiaana hän synnyinseutunsa murteella kirjoitti ensimmäisen novellinsa, jonka sai julkaistuksi roomalaisessa lehdessä. Vanhemmat ja Nuoron väestö eivät katsoneet tytön kirjallista menestystä suopein silmin. Tuon pikkukaupungin vanhoillisen katsantokannan mukaisesti nainen ei saanut puuttua kirjailemiseen, vaan oli hänen tyytyminen askartelemaan kodin hyväksi. Tämä ei säikäyttänyt tarmokasta ja itsenäistä kirjailijattaren-alkua, joka rohkeasti astui edelleen valitsemallaan uralla.

Hänen koulusivistyksensä oli alkeellista laatua. Hän kävi Nuoron kansakoulua — muuta kouluopetusta hän ei koskaan ole saanut. Ominpäin opiskelijana hän myöhemmin hankki itselleen tietoperäisen ja kirjallisen sivistyksensä, mikä on sitä kunnioitettavampaa, kun ottaa huomioon, että hän uupumattomalla työllään, ponnistaen vaatimattomalta pohjalta, murteella kirjoittavasta kansankirjailijasta on kohonnut yleiseurooppalaiseksi kirjailijaksi. Hänen älynsä joustavuutta todistaa, että hän on oppinut käyttämään sujuvasti italian kirjakieltä, asettaen itselleen taiteelliseen kielenkäyttöön nähden suuret vaatimukset.

Kodissa oli italialaisia kaunokirjallisia teoksia ja italiaksi käännettyjä romaaneja, joita Grazia Deledda ahkerasti lueskeli. Hänen ensimmäinen romaaninsa, »Fior di Sardegna», ilmestyi painosta 1892, mutta oli jo aikaisemmin kirjoitettu. Se teki hänen nimensä tunnetuksi Italiassa, jopa osaksi sen rajojen ulkopuolellakin. Ennen

vuosisadan vaihdetta hän julkaisi neljä muuta romaania, joista mainittavin on »La via del male». Vuoden 1900:n vaiheilla hän siirtyi asumaan Roomaan ja meni naimisiin signor Palmerino Madesanin, puolustusministeriön ensimmäisen sihteerin, kanssa. Nyt alkaa hänen varsinainen kehittynyt tuotantonsa. Kirjallisesti huomattavimmat hänen lukuisista romaaneistaan ovat: »Elias Portolu» (1903), »Cenere» (1904), »Nostalgie» (1905), »L'edera» (1908), »Sino al confine» (1910), »Colombi e sparvieri» (1912), »Marianna Sirca» (1915), »Il dio dei viventi» (1919), »La Madre» (1920), »Il segreto del uomo solitario» (1921), »La fuga in Egitto» (1926) ja »Anna Lena Bilsini» (1927). — Viimemainittu romaani on trilogian ensimmäinen osa. Kuluneen vuoden lopulla sai Grazia Deledda vuoden 1926:n kirjallisen Nobel-palkinnon. Hän on itse huomauttanut, ettei suinkaan aio siirtyä eläkkeensaaneen toimettomuuteen, vaan että edelleen tuntee taiteellista luomisintoa, suunnitellen uusia kirjallisia yrityksiä.

Rooman laidalla, syrjässä maailmankaupungin levottomasta hyörinästä, kohoo Grazia Deleddan kaksikerroksinen talo, ryytimaan ja tuuhean puiston ympäröimänä. Siinä on hänen rauhaisa työpajansa, hänen kaunis kotinsa, jota hän taitavana perheenemäntänä hoitaa, omistaen hellää huolenpitoaan miehelleen ja kahdelle pojalleen, joista vanhempi, filosofian tohtori, tutkii kirjallisuutta ja nuorempi harjoittaa kemian opintoja Rooman yliopistossa. Kirjailijatar omistaa aamupäivän kodin ja — lämpimänä vuodenaikana — ryytimaansa hoitoon, pitäen molempia mallikelpoisessa kunnossa. Iltapäivä kuluu kirjallisessa työssä, illalla hän lukee kirjallisuutta. Eräiden haastattelijain levittämä tieto, että hän muka ei lue mitään, tuntuu olevan tuulesta temmattu.

Etupäässä hän tutkii kriittisiä, psykologisia, historiallisia ja filosofisia teoksia.

Luonteeltaan on Grazia Deledda syvästi uskonnollinen, hiljainen, hillitty. Kuullessaan, että hänelle oli annettu Nobel-palkinto, hän oli liikutettu osakseen tulleesta tunnustuksesta ja kunniaista. Mutta kotvan kuluttua hän tyynesti huomautti: »Elämä on aina jakanut minulle riittävästi antimiaan. Nobel-palkinto ei muuta elämäntapojani. Ehkä varallisuus ei ole mikään siunaus taiteilijalle. Luomisilo vähenee ja hän rupeaa haluamaan enemmän sensatioita. Minä kaikesta huolimatta jatkan työtäni entiseen tapaan».

Viime vuoden lopulla tulvi haastattelijoita yhtenäen hänen hiljaiseen tyyssijaansa. Herttaisena ja auliina hän vastaanotti nämä rauhansa häiritsijät. Mutta hiukan hän hermostui huomattuaan, että hänen talonsa oli valokuvaajien ja filmaajien saartama. Tuskin hän oli astunut paria askelta ulkopuolelle kotiaan, kun nämä eri tahoilta, väijyksistä, karkasivat esiin vangitsemaan kameroihinsa ja filmauskoneisiinsa hänen hahmonsä ja liikkeensä. Alistuvana hän kuitenkin lohdutti itseään sillä toivolla, että tämä kuuluisuuden aiheuttama epäkohta oli ohimenevää laatua.

Vaikka Grazia Deledda on omalaatuinen kirjailija, hän varsinkin aikaisempaan tuotantoonsa on saanut vaikutusta toisista, ennenkaikkea Vergasta, italialaisen uudenaikaisen *regionalismin* ja *verismin* isästä. Ja kuuluisimpien regionalistien, Vergan, Sisilian kansanelämän kuvaajan, ja Abruzzon rahvaanelämän esittäjän, D'Annunzion, rinnalla on Grazia Deleddalla kunniasija Sardinian luonnon ja kansansielun tulkitsijana. Ulkomaalaisista kirjailijoista tuntuu Dostojevskij kaikkein syvimmin vaikuttaneen häneen. Kohtaammehan sardinialaisen kirjailijattaren

romaaneissa samanlaista ihmissielun uumeniin tunkeutuvaa analyysia ja ääretöntä ymmärtämystä kärsiviä ihmisiä ja rikollisiakin kohtaan, kuin suuren venäläisen kirjailijan teoksissa. Vaikutusta Selma Lagerlöfistä saattaa tosin huomata. Grazia Deledda ihailee hänen kirjojaan, varsinkin romaaneja »Gösta Berlings saga» ja »Jerusalem». Mutta italialainen ja ruotsalainen kirjailijatar eroavat monessa suhteessa toisistaan.

Grazia Deleddan aikaisempien romaanien aiheilla on vahvat juurensa Sardinian maaperässä. Hänen nuoruudessaan synnyinsaarellaan saamansa vaikutelmat luonnosta, ihmisistä ja kansantarustosta näyttävät muodostuneen hänelle tyhjentyttömäksi varastoksi, josta hän täysin käsin ammentaa. Olennaisia puolia hänen kirjallisessa tuotannossaan on henkilöiden ja tapausten likeinen liittyminen luonnonkuvauksiin. Nämä muodostavat preludion, säestyksen tai loppusoiton voimakkaalle tunneväreilylle ja toiminnan nousu- ja huippukohdille — juonen kehittelyn ja kertojalahjan ohella hänessä näet pulppuilee raikas lyyrillinen suoni. Nuo luonnonkuvaukset, jotka lukijalle tarjoavat ikäänkuin valaisevan filmisarjan Sardinian maisemista, meren ja taivaan vaihtelevista häiveistä, vuorien jylhästä ylevyydestä, ovat piirretyt muutamain varmoin viivoin, ja usein ihmeteltävän kauniisti väritetyt. Sellaiset luonnonkuvaukset kuin ne, jotka romaanissa »Marianna» liittyvät tekijättären hahmoittelemaan Simone Solen vuoristorotkoon, ja hänen tulkintansa karjatalon, sen laidunmaiden ja metsien salaperäisestä runoudesta, ovat suuren kirjailijan käsialaa.

Hänen henkilögalleriansa on mitä vaihtelevin. Sardinialainen väestö on tarjonnut hänelle runsaasti erilaisia tyyppejä, joista useissa on alkuperäistä, melkein raamatullisen yksinkertaista suurpiirteisyyttä. Ja useimmat

hänen kuvaamistaan tyypeistä painuvat todellisten elämysten tavoin mieleen.

Kirjailijatar eläytyy täydellisesti kuvaamiensa henkilöiden sielunelämään, ajatustapaan ja toimintaan, omistaen hahmoittelussaan sivuhenkilöillekin samaa huolellisuutta kuin päähenkilöille. Myöhemmissä romaaneissaan, varsinkin kaikkein viimeksi julkaisemissaan, hän luopuu syntymäsaarensa ja sen kansan erikoiskuvauksesta ja kiintyy yleisiin ihmisiin sielullisiin probleemeihin, astuen nykyisen Italian huomattavimpien psykologisen romaanin edustajien piiriin.

Silmään pistävä puoli Grazia Deleddan aiheissa on henkilöiden rikollisuus. Näistä vain muutama esimerkki. Romaanissa »L'edera» sankaritar tekee murhan. »Il dio dei viventi» romaanin miehinen päähenkilö väärentää jälkisäädöksen; Elias Portolu, samannimisen romaanin päähenkilö, joutuu luvattomaan suhteeseen veljensä morsiamen, »Marianna» romaanin sankari rupeaa rosvoksi, »La Madre» romaanissa on papilla katolilaisen kirkon kieltämä suhde naiseen, j. n. e. Tämä rikosaiheiden käsittely ei tavoittele mielenkiihoituksen aikaansaamista. Deledda ei kuvaa rikosta rikoksen vuoksi. Hänen romaaniensa rikolliset sankarit eivät ole paatuneita pahantekijöitä. Paatuneitakin rikollisia esiintyy hänen romaaneissaan, mutta nämä eivät saa osakseen hänen myötätuntoaan, ja niiden tehtävänä on usein vastakohtaisvaikutuksen aikaansaaminen. Ne rikolliset, joihin Grazia Deleddan myötätuntoisuus kohdistuu, ovat tulleet syyllisiksi ristiriitaisten olosuhteiden vaikutuksesta. »L'edera» romaanin sankaritar tekee murhan melkein kuin unissakävijä, pelastaakseen ahdingosta miehen, jota rakastaa. Simone Sole — romaanissa Marianna — rupeaa rosvoksi auttaakseen köyhiä vanhempiaan. Elias Portolu päättää sovittaa rikoksensa rupeamalla papiksi, ja »La

Madre» romaanin pappi katkaisee välinsä naiseen, jonka kostoaikeiden seurauksista papin äiti kuolee.

Kärsimys, jota Grazia Deledda katsoo elämän järkähtämättömäksi laiksi, herättää hänessä mitä syvintä mielenkiintoa ja sääliä. Hän valitsee siis kernaasti traagillisia aiheita ja antaa etusijan sille traagillisuuden lajille, johon liittyy syyllisyys. Millainen on ihminen syyllisyyden raskauttaman kärsimyksen painamana? — siinä ongelma, jota hän usein pohtii.

Voisi siis helposti luulla, että Grazia Deledda on synkkä pessimisti. Niin ei kuitenkaan ole laita. Tosin elämän usein sovittamattomilta näyttävät ristiriidat ja synkeät varjopuolet eivät jää häneltä huomaamatta, päinvastoin hän kuvaa niitä järkyttävästi. Eikä ihmisten pahuus ja rikollisuus aina ilmene hänelle sovituksien johtavana. Tämän käsityksen hän on pukenut m. m. seuraavaan huudahdukseen: »Elämä olisi kaunis, ellei olisi olemassa ihmisten pahuutta!» Mutta sisimmässään hän uskoo hyvien voimien lopulliseen voittoon elämän kamppailussa. Kauniina ja vakuuttavana hänen valoisa ja sovinnollinen elämänkäsityksensä ilmenee »Cenere» romaanin lopulla. Sen sankarin, Ananiaksen, äiti, langennut nainen, on itse päättänyt päivänsä, jotta ei olisi poikansa onnen tiellä. Äiti on pojalleen, hänen ollessaan lapsi, antanut taikaesineen, jonka poika avaa äidin paarien ääressä. Se sisältää tuhkaa. »Niin, kaikki oli pelkkää tomua ja tuhkaa. Elämä, kuolema, ihminen, itse kohtalo, joka hänet siitti. Mutta kun hän seisoi tämän kaikkein poloisimman ihmisolennon maallisten jäännösten edessä, joka tehtyään niin paljon pahaa ja niin paljon kärsittyään oli syöksynyt kuolemaan tehdäkseen toiselle hyvää, heräsi hänen mielessään se ajatus, että tuhassa usein kytee kipinä, loistavan, puhdistavan liekin siemen. Ja hän alkoi uudelleen toivoa ja rakastaa elämää».

Grazia Deledda ei yksipuolisesti kiinny elämän vakaviin ja traagillisiin ilmiöihin. Hänen uskonnollisuutensa on vapaa dogmaattisuudesta, ahdasmielisyydestä ja suvaitsemattomuudesta. Hänen vakaumuksensa on, että hilpeydellä ja elämänilolla on oikeutensa. Lisäksi hänellä on huumorinaistia, silmää näkemään koomillisuutta. Perin huvittavia ovat sellaiset henkilöt kuin esim. suurkerskuri Berte Portolu ja pappi Jacu Maria Porcu, joka tulkitsee elämänhaluista filosofiaansa seuraavasti: »Palvele Jumalaa ilomielin. — Tanssikaamme, laulakaamme, nauttikaamme. Herra on antanut meille elämän, jotta siitä vähän nauttisimmekin. En silti kehoita syntiä tekemään. Pois se! Synti näet jättää meihin tunnonvaivan ... Mutta huvitelkaamme kunniallisella tavalla ...»

Vuosien kuluessa Grazia Deledda väsymättömällä taiteellisella uurastuksella on kehittänyt tyyliänsä yhä suurempaan eheyteen ja valmiuteen. Hänen kertojataitonsa on kuulakan selkeä, eepillisen asiallinen; tarvittaessa hänen sanontansa käy miehekkään karskeaksi. Hänen viime teoksissaan se kantaa maailmankirjallisuuden suurten kertojain leimaa. Se saa paikoittain ajattelemaan Etelän vuorien taivaantaustasta eroavia selväpiirteisiä ääriviivoja.

Naturalismiin vivahtavat toisinaan liiaksi venytetyt laatukuvat, viivähtäminen jokapäiväisten seikkojen yksityiskohdissa. Mutta niissäkin huomaa joskus piilevän teknillisen tarkoituksen: motivoimisen ja valmistelun. Grazia Deleddalla juonen valmistelu ja eteenpäin vieminen on kehittynyt varmaksi ja dramaattisen tehoiseksi, johtaen suuriin kohtauksiin, joissa värähtelevät voimakkaat inhimilliset tunteet ja intohimot, ja jotka heijastajan tavoin valaisevat siihenastista toiminnan taipaleita.

F.H.I.

I

Marianna Sirca oli rikkaalta sedältään, papilta, perinyt hänen omaisuutensa ja läksi hänen kuoltuaan muutamaksi päiväksi pieneen karjataloon, joka oli joutunut hänelle muun perinnön mukana ja joka piili keskellä korkkitammimetsää Nuoron vuoristossa.

Oli kesäkuu. Marianna oli uupunut pitkäaikaisena sairaanhoitajattarena vaaliessaan setäänsä, joka oli kuollut kaksi vuotta kestäneen halvaustilan jälkeen, ja näytti vallan vankilasta päässeeltä — niin kalpea, heikko ja lamaantunut hän oli. Omasta aloitteestaan hän ei olisi lähtenyt liikkeelle, eikä olisi seurannut lääkärin kehoitusta lähteä hengittämään hiukan raitista ilmaa. Mutta hänen isänsä, joka hoiteli karjaa ja joka aina oli ollut melkein pappiveljensä palvelija, poistui vuoristosta vartavasten tytärtään noutamaan ja kehoitteli häntä kunnioittava sävy äänessään:

— Marianna, noudata isäsi tahtoa, joka tarkoittaa parastasi; tottele.

Palvelijatar, karkeahko barbagialainen nainen, joka ammoisista ajoista oli ollut papin talossa ja joka oli nähnyt Mariannan kasvavan isoksi, valmisti matkaa varten hänen tavaransa ja pisti ne sokin sokin kaksipäiseen pussiin kuin paimenen kampeet ikään, ja toisti:

— Marianna, noudata isäsi tahtoa, joka tarkoittaa parastasi; tottele.

Ja Marianna oli totellut. Olihan hän aina totellut, siitä alkaen, kuin hänet pikkutyttönä suljettiin, kuin lintu häkkiin, pappi-setänsä taloon levittämään iloa ja valoa tuon

alakuloisen miehen ympärille, saattaen palkinnokseen odottaa hänen mahdollisesti jättämäänsä perintöä.

Vaieten Marianna siis nousi istumaan isänsä satulan taakse ja piti kädellään kiinni hänen vyöstään, vastaten ainoastaan päännököyksillä huolelliselle palvelijattarelle, joka järjesti hänen hameensa säärien ympärille ja kehoitti häntä välttämään viileätä yöilmaa.

— Ja älkää antako hänen rasittaa itseään, Berte Sirca!

Vanhus painoi sormiaan huulta vasten ja nykäisi suitsista. Hänkin oli harvapuheinen, eikä isällä ja tyttärellä muuten ollut paljoa toisilleen sanottavaa.

Heidän ratsastaessaan edelleen vanhus vain osoitti sormellaan eri tiluksia, mainiten niiden omistajat. Tunsihan hän nämä seudut, kun hän joka vuosi keväällä — lukuunottamatta viime vuosia, jolloin pappi oli ollut sairas — tämän veljensä ja sukulaisten kanssa oli lähtenyt viettämään useita päiviä karjatalolle, johon kuului runsaasti karjaa ja joka uutistalona oli rakennettu alkuperäisen sardinialaisen paimenmökin sijalle.

Ensi päivästä alkaen Marianna siellä tunsikin voivansa paremmin. Paikka oli vuoristoseutua, Nuoron ja Orunen rajalla. Metsä kukki ja ääretön kuulakkuus levisi yli tienoon.

Kolmantena päivänä hän jo näytti vallan toiselta. Tuo hento, hiukan kumarassa liikkunut olento oli oikaissut vartalonsa suoraksi, paksujen kiiltävien mustien palmikkojen reunustamat kalpeat kasvot olivat käyneet tummemmiksi, ja levolliset suuret ruskeat silmät heijastivat kuin nuoren hirven silmät metsän vihreätä hohdetta.

Kolmannen päivän iltahämyn laskeutuessa Marianna istui karjatalon edustalla, joka oli rosoisista kivistä tehty rakennus ja sisälsi navetan, keittiön ja makuuhuoneen. Hänen edessään levisi laaja ruohokenttä, keskellä tuhatvuotinen tammi, jonka runkoon oli sidottu koiria. Ja

sen takana aukenivat vihreät niittymaat, kauempana häipyen metsään ja puiden ja kallioiden syventyviin varjoihin. Oikealla näkyi puuryhmän lomitse vuorijono, joka vielä sinervänä häämötti iltaruskon purppuroiman taivaan taustalla.

Hän oli yksin, seuranaan koirat, jotka tämäntästä nousivat tähystelemään, seuraavassa tuokiossa jälleen lyyhistyen alas puun tyvimultaan. Hän odotti kotia palaaviksi isäänsä ja paimenta, ja lisäksi eräs sukulainen oli luvannut käydä häntä tervehtimässä.

Hän oli yksin ja rauhallinen. Eihän häneltä puuttunut mitään; olihan hänellä edessään perintötiluksensa, joita vartioi luotettava ja mieleltään yhtä vilpitön palvelija kuin hänen isänsäkin. Ja kotona, Nuorossa, vartioi hänen taloan uskollinen palvelijatar, joka ei malttanut nukkua öisin suojellakseen taloa varkailta.

Häneltä ei puuttunut mitään. Ja istuen näin ajatuksissaan hän varman itsetietoisena katseli ympärilleen ja tuijotti kirkaaseen iltaruskoon, jossa vaihteli puna ja harmaa, ja joka lisäsi yksinäisyyden tunnetta, niinkuin karjatalon hämäräkin.

Hän tunsi ikäänkuin vanhentuneensa. Hänen mieleensä muistui, miten hän lapsena ensi kerran oli käynyt täällä ja miten joku oli kuiskannut hänen korvaansa: — Jos olet kiltti, saat kaiken tämän. Ja hän oli katsellut ympärilleen levollisin silmin, ihmettelemättä ja haluamatta, vastaten ainoastaan: Niin. Ja samoillessaan ympäristössä, kuitenkin pysytellen lähellä, jotta ei olisi eksynyt, hän oli löytänyt piilopaikan, kehtoa muistuttavan koveran kiven. Ja hän oli pujahtanut tuohon komeroon, mielissään siitä, että oli yksin, halliten kaikkea, mutta ollen piilossa kaikilta. Ja hän oli tuntenut olevansa ikäänkuin pähkinänsiemen kuorensa, kuin linnunpoika munan sisällä. Näin kyyristyneenä hän itsekseen iloitsi, että ohikulkevat

paimenet eivät voineet nykäistä hänen hameensa helmaa. He vain virkahtivat silmää vilkuttaen: »Annatko minulle paikkasi, Marianna?» Joskus hän oli siinä nukahtanutkin.

Ja nyt hän heräsi niin monen vuoden kuluttua. Hän ei ollut täyttänyt kolmeakymmentä, eikä vielä tuntenut rakkautta. Ilmeisesti hänet oli kasvatettu kuin ylhäisen perheen lapsi, hänen kun oli määrä kerta saada iso perintö. Oikeastaan hänen elämänsä oli vivahtanut palvelijattaren asemaan, hän kun oli ollut riippuvainen sekä isännästä että ylempiasteisista palvelijoista.

Samassa hänen isänsä palaa kotia, ja hänen ajatuksensa pakenevat kaikkein salaisimpaan lymypaikkaansa: ei kukaan maailmassa saa niitä tietää, eikä tämä johdu niinkään ylpeydestä, vaan siitä, että hän rakastaa omaa sieluaan, samoin kuin taloansakin: kaiken tulee olla siinä järjestettyä, puhdasta, kaikkien tavaroiden suljettuina kirstuihin, jotka hän yksinään omistaa.

Hänen isänsä, vaikka ääneti ihaili tytärtään ja oli häneen kiintynyt kuin uskollinen orja, ei silti kyennyt häntä ymmärtämään. Siinä hän nyt lähestyy, lyhyenlöntänä, kyyryselkäisenä, ristissä käsin ja iso kalju pää vaipuneena rinnalle, ikäänkuin pitkän kiharaisen harmaan parran painamana. Hän näytti paimeneksi puetulta munkilta, rauhalliselta erakolta, jonka suuret ruskeat silmät vielä kuvastivat viattomuutta.

— No, rukoiletko? hän kysyi tultuaan tyttärensä kohdalle. Nyt sinun pitää olla iloinen, tänä yönä valvotaan. Vieraita saapuu pian.

— Keitä? — Marianna kysyi, kavahtaen hereille ajatuksistaan.

— Sebastiano, toisen seurassa. Käynpä sytyttämässä tulen. Jos Sebastiano kysyy sinulta, paljonko ovat tarjonneet sinulle korkkiaineesta, — hän lisäsi kääntyen

taaksepäin — niin sano tuhat scudoa. Vaiti! Tottele isääsi, joka tarkoittaa parastasi.

Marianna oli altis tottelemaan silloinkin, kun hänen isänsä viattomassa kunnianhimossaan tahtoi kahdistaa hänen tulonsa, sitäkin suuremmalla syyllä, kun hänen sukulaisensa, Sebastiano, toimi eräiden Ozierin liikemiesten asioitsijana, jotka tahtoivat ostaa Mariannan metsien korkkiaineen. Ja nousematta hän tähysteli eteensä, ajatellen tuota pikkuserkkuaan, leskimiestä ja yksineläjää, joka ei ollut vanha eikä nuori. Olihan hän useista papin jättämää perintöä kadehtivista varattomista sukulaisista ainoa, joka osoitti Mariannaa kohtaan vähän epätsekästä kiintymystä.

Joskus hän luuli, että Sebastiano tunsi häntä kohtaan todellista rakkautta. Mutta hän hylkäsi inhoten ajatuksen joutua vaimoksi sukulaiselle, joka oli leskimies, eikä enää ollut nuori. Ja nyt saapui Sebastianokin. Hän tuli ratsain, yllään leskimiesten käyttämä lyhyt päällystakki, ja hänen mustasta samettinutustaan pisti jo kaukaa silmään laihojen kasvojen kellervä kalpeus, jota lisäksi kohotti harvakarvainen, tumma suippoparta. Hänen suuret vilkkaat mustat silmänsä, jotka levittivät hohdettaan alakuloisiin kasvoihin, hakivat heti Mariannaa. Notkeana keikahdettuaan alas hevosen selästä hän riensi Mariannan luo, joka nousi vaieten. Ja tulija kietoi käsivartensa hänen hartioidensa ympäri, katsellen häntä tuttavallisesti mutta samalla hiukan ivallisesti alempaa — hän oli Mariannaa lyhyempi. Mutta tämä työnsi hänet luotaan, kääntäen huomionsa yksinomaan pitkään, kauniiseen nuoreen mieheen, joka lähestyi hymyillen hänelle. Mariannasta tuntui kuin olisi hän tuntenut tuon miehen, mutta hän ei ollut siitä aivan varma. Hän luuli ennenkin nähneensä nuo hampaat, jotka kiilsivät valkoisina raikkaiden ohuen haivenen varjostamien huulien välissä, ja nuo pitkänsoikeat

silmät, joiden sini näytti pohjattoman tummalta kuulakan silmänvalkuaisen pohjalla.

Tultuaan nuoren naisen eteen hän pysähtyi, selkä suorana kuin sotilaalla kunnia-asennossa.

Marianna punastui, mutta seuraavassa tuokiossa hän hymyili ja ojensi hänelle kätensä.

— Simone Sole!

Nuori mies nyökäytti päätään ja tarttui neitosen käteen sitä puristamatta. Todella se oli hän, Simone Sole, rosvo.

Muutama vuosi aikaisemmin Simone oli nuorukaisena palvellut Mariannan kodissa. Marianna tunsi hänen perheensäkin, joka oli köyhä, mutta arvossa pidetty ja hyvää rotua. Isä ja äiti olivat molemmat kivulloisia, sisaret erittäin kauniita ja ylpeitä, käyden kirkossa yksin, missä polvistuivat varjoon ehtoollisalttarin eteen, mihin Mariannakin tavallisesti asettui. Muuten nämä nuoret naiset elivät syrjässä Santu Nofre mäen juurella olevassa talopahaisessaan, hiljaisina ja surren, ikäänkuin veli olisi ollut kuollut.

— Simone — toisti Marianna, ääni rauhallisena, luotuaan alas katseensa, ja kohdistuen sen häneen uudelleen hillittynä. — No mitä kuuluu?

— Eihän erityisiä, olemme tulleet tervehtimään teitä.

Ja nuori mies hymyili edelleen näyttäen kaikki kauniit vahvat hampaansa kuin poikanen, joka koettaa pidättää nauruntirskahdusta. Hän näytti olevan mielissään siitä, että oli tuottanut Mariannalle yllätyksen, mutta enemmän häntä ilahdutti ystävällinen vastaanotto.

— No, Marianna, oletko sinäkin lähtenyt rosvoretkelle?

Molemmat nauroivat kuin yksituumaisina. Seuraavassa silmänräpäyksessä Marianna huomasi nuoren miehen silmien hakevan hänen silmiään katsein, jotka saivat hänet

levottomaksi. Ja kun Simone tuli niin lähelle, että hiipaisi hänen polviaan, hän peräytyi ylpeänä.

Tällävälän isä oli ilmestynyt keittiön ovelle, pyyhkien housuihin veren peittämää kättään ja kehoitti päännökökkäyksellä vieraita käymään sisälle. He noudattivat kehoitusta ja istuutuivat kuumuudesta huolimatta lieden ääreen.

Simone katseli ympärilleen tervehtien hänelle hyvin tuttuja esineitä: savusta mustia seiniä, matalaa kattoa, olkimattoja, joilla oli nukkunut nuorukaisen sikeää unta, karkeatekoisia penkkejä, korkkitammesta tehtyjä astioita, vuotia, kiviä ja muita karjatuvan esineitä, jotka hajahtivat juustolta ja vahalta ja loivat yksinkertaiseen tupaan raamatun paimenten telttaleiman. Vastapäätä pientä ikkunaa, jonka taustana oli vihanta metsä, näkyi avoimesta ovesta viereinen pieni huone, josta ovi johti suoraan ruohoaukiolle. Sen siisti sisusta, johon kuului Mariannan valkoinen vuode, pöytä, maalaus ja pieni peili seinällä, muodosti vastakohdan yksinkertaiselle keittiölle.

Marianna sulki välioiven ja asettui Sebastianon taakse, hän kun oli huomannut, että tuo sukulaisensa, vaikka ei suorastaan näyttänyt epäluuloiselta, silti viekkaana tähysteli hänen liikkeitään. Mutta Sebastiano kääntyi sivulle ja piti edelleen häntä silmällä.

— Marianna! — sanoi Simone. — Minusta tuntuu unelmalta, että jälleen näen sinut.

— Samoin minusta, Simone!

— Jo aikoja sitten olisin tahtonut käydä sinua tervehtimässä! Mutta en tietänyt, olisiko se sinua miellyttänyt ...

Marianne teki kädenliikkeen, kehoittaen häntä lopettamaan ja jättämään tämän arkaluontoisen aiheen. Ja Simone punastui, ylpeänä hänen luottamuksestaan.

— Miksi liikut näillä seuduilla? Eipä sinua kotvan aikaan ole täällä näkynyt — sanoi isä. Sillä aikaa Sebastiano tarttui Mariannan esiliinaan ja nykäisi siitä, antaen hänelle päännökökkäyksellä merkin kumartua, hänellä kun oli jotain salaa sanottavana. Marianna istui jäykkänä; hänestä näytti siltä, kuin Simone vuorostaan olisi tarkannut häntä, ja sentähden hän tahtoi esiintyä hänen silmissään kaikin puolin nykyisen asemansa mukaisena vakavana naisena, joka omisti suuren omaisuuden. Todella Simone katseli häntä, samalla vastaten isälle, joka ennen oli ollut enemmän hänen orjamaisen palvelusaikansa toveri kuin isäntä:

— Niin, siitä on enemmän kuin vuosi, kun viimeksi kävin täällä, setä Berte! Enkä viiteen vuoteen ole nähnyt Marianna tyttärtänne. Kaniikki siis kuoli. Olipa hän omituinen mies! Marianna, muistatko, että hän laski ikäänsä useampia vuosia lisää, kuin niitä todellisuudessa oli? Ainakin kymmenen vuotta hän laski lisää, ehkä sentähden, että elämä tuntui hänestä liian lyhyeltä. Ja kerran hän suuresti raivostui palvelijattarelleen Fidelalle — vieläkö sekin Jumalan luoma elää? — joka meni kirkkoon ja pyysi kirjoista katsomaan isäntänsä oikean iän.

— Niinpä tosiaankin; kaiketi hän siten luuli elävänsä kauemmin, — arveli Sebastiano, — ja olihan hänen mukava elää, niin että syystä pidensi ikäänsä.

— Ja toiset taas sanovat ikäänsä vähemmäksi, esimerkiksi naiset. Ja muutamat miehetkin. Se meidän Cristoru väittää aina olevansa kaksikymmentäkaksivuotias!

Kaikki nauroivat ja huomasivat samassa ulkona jättiläismäisen, tumman palvelijan, joka lähestyi jäykkänä kuin pökö. Saavuttuaan ulko-ovelle hän pysähtyi, oudoksumatta, että Simone, hänen entinen palvelijatoverinsa, oli siellä. Ja kahden vieraan kutsuessa häntä ja kysyessä hänen vointiaan ja karjan ja läheisen

karjatalon paimenten tilaa, hän ei liikkunut askeltakaan kynnykseltä.

Hän halusi puhutella Mariannaa, joka läksi tuvasta kuulemaan, mitä hänellä oli sanottavaa.

— Isäsi käski minun teurastaa lampaan; sanopa, millaista ruokaa minun tulee valmistaa, ja onko minun tehtävä veripaistostakin. Sen sanon sinulle oitis, ettei minulla ole höysteeksi mintturuohoja; tässä on ainoastaan muutama laakerinlehti.

Hän näytti ne, pidellen niitä verisillä sormillaan, ja Marianna läksi noutamaan suoloja, juustoa ja murennettua ohraleipää. Kaikki tämä sekoitettiin vereen ja seos kaadettiin lampaan vatsaan, joka oli puhdistettu siistiksi kuin samettikukkaro. Vatsa ommeltiin sitten kiinni parsinneulalla ja asetettiin paistumaan hehkuvan hiilloksen alle.

Tällä aikaa miehet puhuivat korkkitammen hinnasta, ja isä sanoi, luoden katseensa alas, hänen kun oli vaikea valehdella, että Ozierin kauppiaat olivat tarjonneet tuhat scudoa. Mutta Sebastiano nauroi, mustat silmät kiiluen kellervistä kasvoista, ja katsoi Mariannaan silmää iskien.

— Setä Berte, osaattepa kehua tavaraanne!

— Eihän se ole minun, vaan tyttäreni tavaraa!

— Se on teidänkin, koska se on minun, — huomautti Marianna, ja isä oli siitä kovin mielissään, sillä hänestä tuntui kuin Sebastiano olisi ilkkunut häntä.

Tällöin Marianna lieden ääressä avusti palvelijaa iltaruuan valmistamisessa. Hän oli nostanut mustan huivinsa nipukat ylös pääläelle, niin että valkoinen kaula ja punerva kurkku jäivät paljaiksi. Tulenhohteessa hänen paitansa kultanapit, joiden väliin oli pujotettu ohut vihreä nauha, loistivat punervina kuin kaksi puolikypsää mansikkaa. Ja tämääntästä hän katsahti niihin, ikäänkuin peläten, että ne irtaantuisivat nauhasta, mutta oikeastaan